

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
БОЛГАРСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

ШУМЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЄПІСКОПА КОНСТАНТИНА
ПРЕСЛАВСЬКОГО

Матеріали

II Міжнародної славистичної
конференції, присвяченої

пам'яті святих Кирила і Мефодія

Київ – Софія – Харків – Шумен
Харківське історико-філологічне товариство

18 травня 2022 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
БОЛГАРСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

Інститут української мови Національної академії наук України
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні
Національної академії наук України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Інститут літератури Болгарської академії наук
Інститут болгарської мови імені професора Любомира Андрейчина
Болгарської академії наук
Шуменський університет імені Єпископа
Константина Преславського
Науковий центр православної культури і мистецтв
«Святий Архангел Михаїл» (Шумен)

*Присвячено 300-річчю від дня
народження Григорія Сковороди*

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної славистичної конференції,
присвяченої пам'яті
СВЯТИХ КИРИЛА І МЕФОДІЯ

Київ — Софія — Харків — Шумен
Харківське історико-філологічне товариство

18 травня 2022

Матеріали II Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія / за заг. ред. О. О. Маленко. Харків – Шумен : ХНПУ; ХІФТ, 2022. 375 с.

Рекомендувала до друку вчена рада Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 24 червня 2022 року)

ISBN 978-966-1630-55-9

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 3281 від 18.09.2008.

Редакційна колегія:

Маленко Олена, докт. філол. наук, проф.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Корнієнко Світлана, канд. філол. наук, доц., докторант; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Нестеренко Наталя, канд. філол. наук, доц.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Полозова Олена, канд. філол. наук, доц.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Петришина Ольга, канд. філол. наук, доц.; ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Рецензенти:

Нелюба Анатолій, докт. філол. наук, проф.; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Горголюк Ніна, канд. філол. наук, доц., заступник директора з наукової роботи; Інститут української мови НАН України
Кравець Лариса, докт. філол. наук, проф.; Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

У «Матеріалах» уміщено доповіді українських, болгарських, польських, словацьких мовознавців, літературознавців, істориків, педагогів-методистів, магістрів, магістрантів, які взяли участь у II Міжнародній славістичній конференції, присвяченій пам'яті святих Кирила й Мефодія, що відбулася в Харкові 18 травня 2022 року. Питання наукового обговорення висвітлюють основні напрями сучасних досліджень у мовознавстві, літературознавстві, історії, дидактиці.

Для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, учителів.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, м. Харків, Україна, 61002

© Автори доповідей, 2022

© Дизайн Т. Лисиченко, 2022

ЗМІСТ

Привітальне слово учасникам конференції ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
доктора педагогічних наук, професора, член-кореспондента
НАПН України

Юрія Бойчука 12

Приветственно слово за участниците в конференцията от ректора
на Харковския национален педагогически университет «Г. С. Ско-
ворода» професора

Юрий Бойчук 13

Привітальне слово учасникам конференції директора Інституту
літератури Болгарської академії наук, доктора, доцента

Пенки Ватової 14

Приветственно слово за участниците в конференцията от директор
на Института за литература на БАН, доктор, доцент

Пенка Ватова 15

Welcoming remarks to the conference participants by the Deputy
Director of the Institute for Literature at the Bulgarian Academy
of Sciences, Doctor, Associate Professor

Elka Dimitrova 16

Привітальне слово учасникам конференції заступниці директора
Інституту літератури, доктора, доцента

Елки Дімітрової 17

Привітальне слово учасникам конференції завідувача кафедри
історії та теорії літератури Шуменського університету імені
Єпископа Константина Преславського, доктора, професора

Цанова Страшимира 18

Приветственно слово към участниците в конференцията от ръково-
дителя на катедра «История и теория на литературата» в Шуменски
университет «Епископ Константин Преславски» доктор, професор

Страшимир Цанов 19

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ
СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ**

**АКТУАЛНИ ВЪПРОСИ ЗА НАУЧНОТО ИЗУЧАВАНЕ
НА СЛАВЯНСКИТЕ ЕЗИЦИ**

Беценко Тетяна, Тележкіна Олеся

МОВНО-ОБРАЗНІ ЗНАКИ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
ОЛЕКСИ ЮЩЕНКА 20

Бибик Світлана

ІДЕАЛЕМА «СВІЙ – ЧУЖИЙ» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ
ПРО МІГРАНТІВ І МІГРАЦІЮ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ 23

Борисов Володимир

ПРОБЛЕМА РЕЦЕПЦІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕРМІНІВ
СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ДИСКУРСУ 30

Вагаршакян Яна, Ткач Ольга

ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОНЦЕПТУ *ЩАСТЯ* В ХУДОЖНІЙ
КАРТИНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (НА ТЕКСТОВОМУ МАТЕРІАЛІ
МІНІАТЮРИ «ЩАСТЯ») 33

Гаравалова Илияна / Гаравалова Іліяна

ЄДНА СЪВРЕМЕННА ПРОЯВА НА АПОТРОПЕЙНАТА
ФУНКЦІЯ НА ЕЗИКА 40

Георгієва Світлана

БОЛГАРСЬКІ ГОВІРКИ ФРАКІЙСЬКОГО ТИПУ В УКРАЇНІ 44

Гладка Валентина

РОЛЬ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІХ АНТРОПОНІМІВ
В ІСТОРИЧНОМУ РОМАНІ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «ДИВО» 48

Голобородько Костянтин

ДОМІНАНТНІ КОНЦЕПТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
ПОЕТИЧНОМУ МОВОМИСЛЕННІ 51

Головата Лариса

ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ
МОВЛЕННІ СПОРТОВЦІВ 56

Головченко Марина

ПАРТИКУЛИ ЯК ЗАСІБ СТИЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ
НАРОДНИХ КАЗКАХ 59

Голтвеницька Маргарита

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ В ХУДОЖНЬО-ПОЕТИЧНІЙ ОПОВІДІ
ВІКТОРА ТИМЧЕНКА 63

Дрофяк Богдана

ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНІЗМИ В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ
РЕЛІГІЙНОГО ДИСКУРСУ: ТЕКСТ ПРОХАННЯ 66

Єрмоленко Світлана

ПЕРЕКЛАД У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ЯК МЕХАНІЗМ
МІЖКУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ 73

Шієва Донка / Ілієва Донка

SIMPLE SENTENCES WITH RELATIVE SEMANTICS
IN THE NOVEL «CHRONICLE OF THE TIME OF TROUBLES»
BY VERA MUTAFCHIEVA 81

Каруник Катерина

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТЕРМІНА *КОЙНЕ*
В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ ЛІНГВІСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ 88

Котева Маргарита / Котева Маргарита

ДИАЛЕКТОЛОГІЯТА В ІНТЕРНЕТ 95

Lytvynenko Olha / Литвиненко Ольга

ANGLICISMS IN UKRAINIAN COMMUNICATIVE SPACE 102

Мадей Єлизавета / Мадей Єлизавета

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧИ КАЛАМБУРОВ, ВСТРЕЧАЮЩИХСЯ
В СЛОВАЦКИХ АНЕКДОТАХ, НА РУССКИЙ ЯЗЫК 106

Маленко Олена

РОЗВИТОК ТЕЗИ В. ФОН ГУМБОЛЬДА «МОВА — ЦЕ ДУХОВНА
ЕНЕРГІЯ НАРОДУ» В ПРАЦЯХ ПРОФЕСОРІВ ХАРКІВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ І ПОЛОВИНИ ХІХ СТ. 111

Петрова Озель Лілія

ВЛАСНІ НАЗВИ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА МАЛИКА «ТАЄМНИЙ
ПОСОЛ»: КУЛЬТУРНО-РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ФУНКЦІЯ 118

Pirogowska Ewa / Піроговська Єва

NAZWY WŁASNE I ICH DERYWATY JAKO NARZĘDZIA
ARGUMENTACJI W POLSKIM WSPÓŁCZESNYM DYSKURSIE
O TEMATYCE ŻYDOWSKIEJ 126

Плеханова-Пелері Марина

ХАРАКТЕРНІ РИСИ КАЛЧЕВСЬКОЇ ГОВІРКИ
ЧИЙШИЙСЬКОГО ДІАЛЕКТНОГО ТИПУ 131

Полозова Олена, Саламанюк Наталія

ПРОЯВИ ЯКІСНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РІВНІ СКЛАДНОСУРЯДНИХ
ЗІСТАВНО-ПРОТИСТАВНИХ РЕЧЕНЬ 136

Сазонова Ярослава

ГРАМАТИЧНА МЕТАФОРА В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА ПРИКЛАДІ ЗАЙМЕННИКА *ВОНО*) 141

Сінна Людмила

ПОЛІАСПЕКТНІСТЬ НАУКОВОГО ОМИСЛЕННЯ
ТЕРМІНА *НАРАТИВ* У ГУМАНІТАРНІЙ ПАРАДИГМІ 145

Скоробогатова Олена

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЗНАКОВИЙ КОМПЛЕКС
«СВІТОВЕ ДЕРЕВО» В УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДКАХ
ТА ЩЕДРИВКАХ 150

Соприкіна Вікторія

НАУКОВИЙ ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОНОМАСТИКИ:
ШКОЛИ, ПЕРСОНАЛІЇ, ПРОБЛЕМАТИКА 156

Степаненко Микола

МЕТОДОЛОГІЙНІ ПРИНЦИПИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISY:
ДІАХРОННО-СИНХРОННИЙ ВИМІР 161

Степаненко Ніна

ЕПІСТОЛЯРНИЙ ТАНДЕМ «КОЧУР – ЛУКАШ» КРИЗЬ ПРИЗМУ
ЗНАКОВИХ ШТРИХІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ 173

Сюта Галина

ТЕКСТИ ВІЙНИ: СИТУАТИВНО МАРКОВАНА АНОРМАТИВНІСТЬ
І НОВІ АКЦЕНТИ НОРМИ 179

Ткач Людмила

ДЖЕРЕЛА СТИЛІСТИЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ МОВИ УКРАЇНСЬКИХ
ПЕРЕКЛАДІВ У ТВОРЧОСТІ ЛІТЕРАТУРНИХ ПОКОЛІНЬ ХХ СТ. 188

Турко Ольга

ГРАМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ
У СВІТЛІ ТЕОРІЇ СИНТАГМАТИЧНОГО ЧЛЕНУВАННЯ 195

Штефан Антон

ЩО ПРИХОВУЄ НАЗВА ТЕКСТУ ЛАЗАРЯ БАРАНОВИЧА
«NOTIJ RIĘĆ, RAN CHRYSYUSOWYCH RIĘĆ»? 199

Штонь Олена

МОВНІ ЗАСОБИ РОЗМОВНОЇ СТИЛІЗАЦІЇ В ХУДОЖНІЙ ОПОВІДІ
ОЛЕКСАНДРА ВІЛЬЧИНСЬКОГО 202

**СЛОВ'ЯНСЬКІ ЛІТЕРАТУРИ У СВІТОВОМУ
КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ.
ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ**

**СЛАВЯНСКИТЕ ЛИТЕРАТУРИ В СВЕТОВНИЯ
КУЛТУРЕН КОНТЕКСТ.
ІСТОРІЯ НА СЛАВЯНСКИТЕ НАРОДИ**

Антонова Александра

ЛИТЕРАТУРНА ІСТОРІЯ І ЛИТЕРАТУРНО ІСТОРИЗИРАНЕ
(ВАСИЛ ПУНДЕВ І БОЯН ПЕНЕВ) 206

Бойчева Мая

ПЕРСОНАЖ І НАРАТИВ: БЕРКОВСКИ В «МИНАЛОТО»
НА СТОЯН ЗАЙМОВ 215

Василенко Яна

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ТОПОСУ РІКИ: ДНІПРО 223

Налбантова Елена

БЕСАРАБЦИ — ПРЕВОДАЧИ
НА ПЪРВАТА ДРАМА НА БЪЛГАРСКИ 231

Грицак Наталія

У ПОШУКАХ ВЛАСНОГО «Я» (НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ «БУБА» БАРБАРИ КОСМОВСЬКОЇ) 235

Шіев Ivelin / Ілієв Івелін

СВ. АЛЕКСИЙ, ЧОВЕК БОЖИ — ПЪТЯТ НА СВЕТОСТТА
МЕЖДУ ИЗТОКА І ЗАПАДА 240

Левченко Наталія

ПЕРЕКЛАД БІБЛІЇ ЯК ЛІНГВІСТИЧНО-ГЕРМЕНЕВТИЧНА
ПРОБЛЕМА 246

Маринова-Панова Марія / Маринова-Панова Марія

ПРИКАЗКАТА ЗА «ХЕНЗЕЛ И ГРЕТЕЛ» В СЕРИАЛА «ИМАЛО
ЕДНО ВРЕМЕ» — ТРАДИЦИОННИ МОТИВИ И ФИЛМОВА
ИНТЕРПРЕТАЦИЯ 254

Мілтенова Анісава

ИЗ ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРО-УКРАИНСКИТЕ
ЛИТЕРАТУРНИ ВРЪЗКИ ПРЕЗ XVI–XVIII ВЕК 259

Муслієнко Олена

ВОЛОДИМИР ДРОЗД. ПОВІСТЬ «ИРІЙ»:
АБСУРД У СТРУКТУРІ ХИМЕРНОГО ТВОРУ 266

Нестеренко Наталя

УКРАЇНСЬКО-БОЛГАРСЬКЕ КУЛЬТУРНЕ ПІДНЕСЕННЯ В XIX СТ.
У КОНТЕКСТІ «СЛОВ'ЯНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ» 271

Пилева Марія / Пілева Марія

МОРАЛНИ ИНРАВСТВЕНИ НОРМИ В НАЧАЛОТО
НА БЪЛГАРСКАТА БЕЛЕТРИСТИКА 278

Радченко Яна

ЛИТЕРАТУРА ДЛІЯ ПІДЛІТКІВ: ПРОБЛЕМА ЖАНРУ 287

Румянцева-Лахтіна Оксана

ДЕКОНСТРУКЦІЯ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОСТМОДЕРНОГО РОМАНУ:
СІМЕЙНА САГА ОЛЕГА КОЦАРЕВА «ЛЮДИ В ГНІЗДАХ» 290

Слободян Назарій

ОБРАЗ «ЧУЖОГО» В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРИ
(НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ ПРО НІМЕЧЧИНУ) 298

Спасова Андриана / Спасова Андріана

КИРИЛ И МЕТОДИЙ ВЪВ ВЪЗРОЖДЕНСКАТА ПАМЕТ:
СПОДЕЛЕНИ ФИГУРИ НА СПОМЕНА 303

Стоянов Светлозар / Стоянов Світлозар

КЪМ ТОПОГРАФИЯТА НА СРЕДНОВЕКОВНАТА

БЪЛГАРСКА СТОЛИЦА ПЛИСКА 310

Цанов Страшимир

ОБРАЗ ВІЙНИ В ПОЕЗІЇ ДИМИТРА ПОДВИРЗАЧОВА 317

Shalaverova Galina / Шалаверова Галина

«COMPANIONS» OF GEORGY RAICHEV AND SYMBOLISM 324

**ОСВІТОЛОГІЯ. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МОВИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ****ПРОСВЕТОЛОГІЯ.
МЕТОДИКА НА ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ
ВЪВ ВИСШИТЕ И ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ
ИНСТИТУЦІЇ****Корнієнко Світлана**

ИЗУЧАВАНЕТО И ПРЕПОДАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

В ТАВРИЯ: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ 329

Криськів Мирослава

ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 334

Марцин Світлана

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ

МОВИ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА СЕРЕДНЬОМУ РІВНІ 339

Мельничин Наталія

ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5–6 КЛАСАХ НУШ 346

**Миланова Евеліна, Заркова Полина /
Міланова Евеліна, Заркова Поліна**

ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО ПОРТФОЛІО НА ПЕДАГОГІЧЕСКІЯ
СПЕЦІАЛІСТ – СЪЩНОСТ И ФУНКЦІИ 350

Паланська Ганна

ДО ПИТАННЯ ПРО ВЕРБАЛІЗАТОРИ
КОМПЛІМЕНТАРНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ
ПЕРСОНАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 354

Петришина Ольга

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ 358

Пігур Мирослава

СИНТАКСИС І СЛОВОТВІР: МІЖРІВНЕВІ ЗВ'ЯЗКИ
В НАВЧАННІ МОВИ 362

Сергієнко Катерина

РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ В УЧНІВ 5 КЛАСУ
НА ІНТЕГРОВАНОМУ УРОЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЛІТЕРАТУРИ 366

Фатєєва Яна

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ 369

Ягнич Мар'яна

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В 5–6 КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 371

МОВНІ ЗАСОБИ РОЗМОВНОЇ СТИЛІЗАЦІЇ В ХУДОЖНІЙ ОПОВІДІ ОЛЕКСАНДРА ВІЛЬЧИНСЬКОГО

Штонь Олена

*кандидат філологічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
shtonolena@gmail.com*

Стаднік Анастасія

*здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
stadnik_nastenka@ukr.net*

У художньому мовленні найбільш поширеним видом стилізації оповіді є стилізація розмовності. Визначення цього поняття дослідники подають так: «стилізація розмовності в мові художньої літератури — це свідоме переймання письменником характерних ознак розмовного стилю, яке полягає в увиразненні лексичних та фразеологічних засобів живої народної мови та їх естетичних модифікацій з метою досягнення відповідного стилістичного ефекту. Метою стилізації розмовності є відтворення в художньому тексті часового і локального колориту, соціального типу зображуваного середовища, характерних особливостей мовлення персонажів» [Ткаченко, 2006, с. 20].

Стилістичний потенціал елементів розмовного стилю в мові художнього твору став предметом дослідження українських мовознавців С. Бирик, І. Білодіда, Л. Бурківської, В. Ващенко, Т. Должикової, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюха, Л. Мацько, Л. Науменко, О. Ожигової, О. Переломової, М. Пилинського, В. Русанівського, Н. Сологуб, Т. Ткаченко, Л. Шевченко та ін.

Український прозаїк Олександр Вільчинський, лауреат Всеукраїнського конкурсу романів та кіносценаріїв «Коронація слова 2002», володар Гран-прі і першої премії «Коронація слова 2003» у своїх творах («Неврахована жертва», «Суто літературне вбивство», «Останній герой», «Віагра для мера», «Дерева на дахах», «Криївка», «У степу під Авдіївкою», «Інші двері» та ін.) активно використовує прийом стилізації розмовності.

Мета поданої наукової розвідки полягає в здійсненні семантико-стилістичного аналізу лексичних, словотвірних та фразеологічних засобів стилізації розмовності у художній оповіді Олександра Вільчинського.

Основними засобами стилізації розмовності у творах письменника є розмовно-просторічна лексика, діалектизми та розмовні фразеологічні одиниці, які митець уживає з метою індивідуалізації мови персонажів, зображення їхнього життя в певному просторі та етнографічному середовищі.

Використання розмовних словотвірних моделей у романах і повістях підпорядковується загальній меті створення атмосфери розмовності; це, зокрема, властиві усномовній стихії нейтральні деривати з характерними для кожної частини мови афіксами або ж емотивно-оцінні слова, які надають мовленню зменшено-пестливого тону чи мають значення перебільшення, згрубілості, іронічності та здебільшого виражають негативне ставлення. У творах письменника найчастіше вживаються розмовно-просторічні іменники із формотворчими суфіксами: *-ик-*, *-ник-*, *-к-*, *-ань*; усічені іменники, складні іменники, як-от: *Крім нього, там ще один чувак був, веселий бородань, чи то художник, чи композитор, але і його він також бачив тоді вперше у житті* [Вільчинський, 2018, с. 23]; *А до його мамі, хімічки, Оксани Петрівни, тепер інспектори на кожен урок ходять...* [Вільчинський, 2011, с. 213]; *В основному журналістами працює молодняк* [Вільчинський, 2019, с. 65].

Найбільш чисельною тематичною групою серед усіх зафіксованих ерозмовно-побутова лексика: назви осіб, назви одягу, продуктів харчування, засобів для перевезення людей, бойових припасів, номени на позначення внутрішнього стану людини, процесів та дій, назви предметів, будівель тощо. Серед дієслів найбільш активно функціонують лексеми із суфіксами розмовності: *-ува-*, *-юва-*; дієслова утворені за моделлю «префікс + постфікс(-ся)»; дієслова утворені від вигуків та звуконаслідувань, наприклад: *– Та нічого, сепара сьогодні мінусував, – відповів Борода* [Вільчинський, 2018, с. 124]; *Дівчата йойкають, але регочуть* [Вільчинський, 2011, с. 154].

Для стилізації розмовності Олександр Вільчинський полуговується також діалектизмами. Вони становлять етнолінгвістичну основу творів митця, сприяють реалістичному змалюванню по-

буту та умов, у яких проживають головні герої. Оскільки О. Вільчинський — представник західноукраїнської мовної спільноти, то в його творах простежуємо використання рідної мови з усіма її особливостями, зокрема територіальні діалектизми. У романах «Дерева на дахах», «Інші двері», повісті «Криївка» діалектизми належать до галицько-буковинської групи: *–Ну, а **кобіта** нормальна?* [Вільчинський, 2019, с. 27]; *До речі, мій **вуйко** десь тут воював на Волині* [Вільчинський, 2021, с. 97]; *Того вечора, коли Славко ночував у нас і мама постелила нам на старій перині на підлозі у **ванькирі*** [Вільчинський, 2011, с. 70]; *Він дістає із внутрішньої кишені **маринарки** складений учетверо аркуш у клітинку і починає роззиратися* [Вільчинський, 2011, с. 26]). А в повісті «У степу під Авдіївкою» — до різних територіальних груп, оскільки описуються воїни, вихідці із різних частин України: *Рома, **прівет!** почув голос **Веру*** [Вільчинський, 2018, с. 153]; *Заодно і **город** покажу, — сказав **Зяблик*** [Вільчинський, 2018, с. 21]).

Розмовні фразеологічні одиниці в художній оповіді О. Вільчинського відзначаються метафоричністю, образністю, емоційністю та експресивністю, як-от: *– Гнида, – **цвиркає крізь зуби Володька.** – Давай йому солому спалимо!* [Вільчинський, 2011, с. 133]; *Луїс **відірвав погляд** від вікна, кинув пакетик у чашку, залив кип'ятком* [Вільчинський, 2018, с. 89].

Для стилізації розмовності письменник використовує також периферійні пласти лексики — просторічні слова, деформовані з погляду літературної норми, лексеми, що за сферою вживання межують з позалітературними елементами — вульгаризми і слова інвективної лексики. Функціонування таких одиниць у творах митця є строго вмотивованим, О. Вільчинський не зловживає цими засобами і включає їх здебільшого в репліки персонажів для мовної характеристики героя чи змалювання його емоційного стану. Мову персонажів характеризують також елементи суржикового мовлення, які свідчать про правдиве відображення живого народного слова, на якому негативно позначилось явище інтерференції української і російської мов. У повісті «У степу під Авдіївкою» та «Криївка» просторічні елементи виконують, окрім функції мовної характеристики, ще й експресивно-оцінну функцію.

Отже, розмовно-просторічні слова, діалектизми та розмовні фразеологізми — це основні засоби стилізації розмовності в ху-

дожній оповіді Олександра Вільчинського. Майстерність володіння художнім словом засвідчує уміння письменника послугоуватися усім багатством рідної мови, виражати власне ставлення до світу завдяки збагаченим контекстними конотаціями стилізованим словам.

Література

1. Вільчинський О. К. Криївка. Харків : Фоліо, 2011. 219 с.
2. Вільчинський О. К. У степу під Авдіївкою. Харків : Фоліо, 2018.
3. Вільчинський О. К. ДЕРЕВА НА ДАХАХ: роман. Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2019.
4. Вільчинський О. К. Інші двері : [роман]. Київ : ВЦ «Академія», 2021.
5. Ткаченко Т. В. Засоби стилізації розмовності в прозі Михайла Стельмаха : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. 23 с.

Штон Олена, Стадник Анастасія. ЕЗИКОВИ СРЕДСТВА ЗА РАЗГОВОРНА СТИЛИЗАЦИЯ В ХУДОЖЕСТВЕННИЯ РАЗКАЗ НА ОЛЕКСАНДР ВИЛЧИНСКИ